

MME IKỌ ITEM EMI PAUL ỌNỌDE MBON PHILIPPI

Ñwed Mbon Philippi 1:1-7, 27-30; 2:1-30.

ỌYỌHỌ UKPEP-ÑKPO 405

Eke Ikpọ Owo

IKỌ IBUOT: “Ekunam baba ñkpọ kiet ke ndomo-idem mme ke ntañ-idem, edi yak owo kiet kiet ada nsuhoresit abat ete, owo eñwen ọfọn akan imọ” (Ñwed Mbon Philippi 2:3).

I Mme Ikpọ Ima

Paul etiñ ikọ ye mbon Philippi emi enimde ke akpanikọ onyuñ ọnọ ekọm ke ebuana mmọ, Ñwed Mbon Philippi 1:1-5.

Enye enyene idorenyin ete ke utom Christ eyeka iso oto mmọ, Ñwed Mbon Philippi 1:6, 7.

II Ebeñe Ete Etetim Esoñọ-Eda

Enye ọsoñọ mmọ idem ete eyire ke ndidu uwem mme anditiene-Christ, Ñwed Mbon Philippi 1:27; 1 Ñwed Timothy 4:12.

Uwem erikan edi idara anditiene-Christ, idighe ukut emi mme asua ekerede, Ñwed Mbon Philippi 1:28-30.

III Ima, Edidiana-Kiet Ye Nsuhore-Idem

Idaresit Paul ekedi ke mme anditiene-Christ emi ema enyene edidiana-kiet, Ñwed Mbon Philippi 2:1-4; Ñwed Mbon Ephesus 4:1-3.

Mmọ enyene ndinyene esit Christ enyuñ esaña ke nsuhore-idem, nte Christ akanamde, Ñwed Mbon Philippi 2:5-8.

Ke nta nsuhore-idem ye ñkop-item, Abasi ama emenere Christ, eyenyuñ anam kpukpru owo etuak ibuot enọ Enye, nte adade ubọñ ọnọ Abasi Ete, Ñwed Mbon Philippi 2:9-11.

IV Mme Anditiene-Christ Emi Ekopde Item Edi Uñwana

Abasi owut inemesit ye erinyaña Esie ke idem anditiene-Christ emi ọbuotde idem onyuñ okopde item, Ñwed Mbon Philippi 2:12, 13.

Odu-uwem ikọ-ntiense anditiene-Christ ayama nte uñwana ke ñkim-ñkim ererimbot, Ñwed Mbon Philippi 2:14-18; Ñwed Mbon Ephesus 5:8; 1 Ñwed Thessalonica 5:5.

V Mme Isuñ-Utom

Timothy edi anam-akpanikọ, edi mmọ eken eyom ufọn idem mmọ, Ñwed Mbon Philippi 2:19-24; 2:4; 1 Ñwed Corinth 10:24.

Epaphroditus, owo-ekọñ akpanikọ, ama ọdọñọ edi Abasi ọkọk enye, Ñwed Mbon Philippi 2:25-28.

Enyene ndidara enye nte owo emi ayakde kpukpru ñkpọ ọnọ ke nta Christ, Ñwed Mbon Philippi 2:29, 30.

SE EKPEPDE EBAÑA

Se ikebehede Paul ye mme item emi enye ọkọnọde mbon Ufọk-Abasi ke Philippi okoto ke esit emi enye ekerede mmọ, kpa nte ete ekerede abaña nditọ esie. Ufọk-Abasi emi ọkọtọñọ ke ini emi Lydia anyam ididuot ọfọñ akakabarede esit. Paul ama okut ñkukut ke okoneyo abaña owo Macedonia kiet nte ọdọhọde enye ete, “Be di ke Macedonia di nyaña nnyin”. Enye ama onim ke akpanikọ ete emi oto Ọbọñ, ndien ndo-ndo oro enye ama ọkpọñ Troas ndika ke Macedonia ke ebiet emi Lydia, akpa owo ke Europe akakabarede edi anditiene-Christ, ye ñtọñọ Ufọk-Abasi do (Utom Mme Apostle 16:9-15). Ekpri eyen-añwan emi enyenede spirit idiọñ ama ọbọ erikọk onyuñ akabare

esit nte ekedide ye ekpeme ufok-ṅkpokobi Philippi ye ufok esie. Edi akpanikọ nte ke ekpri ibat owo emi ekedi adaha ọṅọ otu mme andininm ke akpanikọ do. Ekewet ńwede emi ke Rome ke ini Paul okodude ke ńkpokobi.

Ekọm

Paul ọkọm nti ikọt Abasi ke Philippi ye mme bishop ye mme deacon, ediwut ete ke ema etim ekama utom Ufok-Abasi ndien ńkọri ama odu. Ini ekedede emi enye etide mmọ, enye adaresit ke abañá utom emi Abasi anamde ke otu mmọ. Enye ama enyene idorenyin ete Abasi eyenam utom oro ọkọtọṅode ama. Ekeme ndidi mme akam esie ekedi akam ekọm ye itoro oto ntak inem ebuana emi enye ekenyenede ye nti ikọt Abasi ke Philippi. Eti ebuana ke Eti-mbuk ikọṅoke ke mme owo ndidu ọtọ kiet ke ini kiet, edi, edi ebuana kiet ke Spirit. Mme owo emi edide kiet ye Abasi enyuń enamde ikọ Esie, enyene ebuana ye Abasi ye ikọt Abasi.

Nsọṅo-nda

Item emi Paul ọkọṅode ikọt Abasi ke Philippi ekedi yak nneme, Mme edu uwem mmọ enyene udori ọṅọ Eti-mbuk Christ. Enye ama ọfiok ete ndusuk owo eyedọho ete idi mme anditiene-Christ ke ini uwem mmọ miwutke ntre. Enye ikoyomke mmọ edori enyin ke enye ndidu ye mmọ, edi ye enye odude ye miduhe, mmọ ekpenyene ndidi mme odu uwem ntiense ke abañá odudu eke odude ke Eti-mbuk . Edi akpanikọ toto ke eset ete ke ndusuk owo ema etiene Abasi ke mbuotidem ke ini mmọ ekenyenede nti mme ada-usuń, edi ke ini mme ada-usuń oro miduhe, mmọ efum ke mbuotidem. Abasi oyom nnyin isọṅọ ida ekpededi ida ikpọń. Ini ekeme ndidu ke uwem nnyin emi nnyin ididude anyan ebiet, ikpọń uńwam nti mme anditiene-Christ , edi ekpekam edọṅọ ebańá nnyin ete ke nnyin isuk ida ke mbuotidem.

Sia edide akpanikọ ete ke mme anditiene-Christ isisioho usiene ke ini ekọbode mmọ, mme asua Eti-mbuk ekeme ndida oro nte idiọṅọ mmem-idem. Edi ndisọṅọ nda nnyuń ńkut nte Abasi anamde utom ọṅọ nnyin owut erikan. Ekpededi ke ini ukọbọ mme idomo, udeme nnyin idighe ndisio usiene, edi nditi se Ikọ Abasi ọdọṅode “Nte Abasi idinyuń isioho usiene inọ ndimek ikọt Esie, emi esemede enọ Enye uwemeyo ye okoneyo, okposuk nte Enye emede anyan ime ke ikọ mmọ? Ndọṅọ mbufo nte, enye eyewara osio usiene ọṅọ mmọ” (Luke 18:7, 8). Nnyin ikot ke itie ńwede emi ite ke ndikut ukut ke ntak Esie edi akpan ńkpọ kiet ke Eti-mbuk ukem nte ndininm enye ke akpanikọ edide. Paul ama ọfiok se enye eketińde abañá koro enye ama okut ediwak ukut, okoyuń edi owo ńkpokobi ke Rome ke ini oro.

Edidiana-kiet

Eńwan anditiene-Christ enyene ukpọṅore ke usuń nte owo obukidem ekerede. Ke ekikere owo ererimbot, nsuhọre-idem ikemeke ndinọ erikan ke ediwak ekọń. Ke ido mbubehe unyam urua ererimbot, owo ana nte eyene idorenyin ke idem esie ye ke se enye ekemede ndinam. Uduak Paul ikedighe ndinọ ukpep-ńkpọ ke abañá ido unyam urua, edi ata akpan ukpep-ńkpọ ke abañá ndiduń ọtọ kiet ye ebuana ke Spirit. Mme ukpep-ńkpọ emi enye ekekpepde mmọ ke nnyin inam mfin ke ebuana nnyin ke ufok Abasi nnyin. Okposuk edi nte nnyin idude ke idiok ini emi mbon ifiok ererimbot midaha ye nnyin, nnyin inyene ndidu uwem ke eti ibuot ye eti ido ye ido Abasi ke eyo emi. Eńwan mme ntań-idem inyeneke itie ke uwem anditiene-Christ, edi enye enyene ndibat eyen eka esie nte ke ọfọn akan imọ. Enye enyene ndikere mbańá eyen eka esie idighe ndinam ńkpọ kpukpru ini ke abañá ufọn idem-esie ikpọń. Udori ye ufọn eyen eka esie edi ata akpan ńkpọ ọṅọ enye.

Esit Christ

Christ edi uwut-ńkpọ nnyin. Enye ama ọkpọń kpukpru ńkpọ ke Heaven inyuń ibatke idem Esie ke ńkpọ ọsuhọre edi ke isọń, odu uwem onyuń akpa man nnyin ikpenyene uwem. Nnyin inyene nditiene Enye nnyuń nda kpukpru se inyenede nsin ke ndisuan Eti-mbuk man mme owo ekpebọ erinyańá. Idaha nnyin, ifet ndiwọrọ etop, mme ndinyene inyene, ke nnyin inyene ndikpọṅore nnim ńkań kiet ke idaresit man Abasi ada nnyin ańwam mme ukpọń emi etakde. Owo emi oyomde Abasi eyekut uyai Christ ke uwem owo emi ọsuhọrede idem ọṅọ krọs ndien Spirit Abasi eyeduri enye ọṅọ Christ. Owo eke mikereke ńkpọ ibańá Abasi, me ukpọń esie, ekeme ndibat abat anditiene-Christ nte mbio ke ererimbot, emi edi se ikwọrọde inọ mme Mbete. Me mme owo ekop item me etre

ndikop, Ikọ Abasi edi n̄wed ye nda usuñ eke anditiene-Christ adade odu uwem emi onyũ ekpemedede enye tutu osim nsinsi uwem.

Emenere Christ

Abasi ama emenere Eyen Esie onyũ ọ̀ọ̀ Enye enyĩ emi akande kpukpru enyĩ. Isaiah, anditiñ n̄n̄nim ikọ, ama etiñ abañã utibe Enyĩ oro ke ini enye ọ̀kọ̀dọ̀họ̀de ete: “Koro eyen amanade ọ̀ọ̀ nnyin, enọ nnyin eyen-eren: ubọ̀n onyũ odoro Enye ke afara, enyũ esio enye enyĩ, Utibe, Ọ̀nọ̀-item, Ọ̀kọ̀sọ̀n Abasi, Nsinsi Ete, Ọ̀bọ̀n Emem” (Isaiah 9:6). Kpukpru enyĩ emi ekemedede ndinọ Jehovah nte Abasi ekeme n̄ko ndinọ Eyen Esie Jesus. Enye ama odu ye Ete ke eritọ̀nọ̀ ndien nnyin ikot: “Oto ke Enye ekenam kpukpru n̄kpọ; ndien mitoho ke Enye, inamke n̄kpọ baba kiet eke ekenamde” (John 1:3).

Kpukpru edọ̀n eyetọ̀nọ̀ enọ Jesus usen kiet. Mmọ emi etuakde ibuo enọ Enye ke emi enyũ eyakde Enye adara mmọ onyũ edi Andinyaña mmọ enyene erinyaña Esie. Edi ini ke edi emi kpukpru mmọ emi eketrede ndituak ibuo edituakde ibuo enọ Enye nte adade ubọ̀n ọ̀nọ̀ Abasi; edi edidi ke ini kpukpru idorenyin erinyaña-ukpọ̀n ama ekebe. Ndikpono Eyen nnyũ ntuak ibuo n̄nọ Enye edi ndikpono Abasi; nditre ndikpono Enye ọ̀wọ̀rọ̀ nditre ndikpono Ete n̄ko.

Edinam ke ediwak otu etie nte mmọ edomo ndisuhọ̀re idaha Jesus nte Eyen Abasi. Ndusuk ete ke Enye idighe Abasi, ndien ke edinam ntre mmọ eduok idorenyin nsinsi uwem. “Koro enyĩ baba kiet efen inyũ iduhe eke enọde ke otu owo ke idak ikpa-enyọ̀n eke enyenede ndida nnyaña nnyin” (Utom M̄me Apostle 4:12). Jesus Christ ikenyikke mme owo ete efiok Imọ. Enye akanam ańwaña ete ke Imọ idi eriset ye uwem. Idorenyin erinyaña nnyin ọ̀kọ̀nọ̀ ke idaha Esie nte Abasi ye ke akpanikọ emi odude ke N̄wed Abasi. Edieke owo ayakde eyighe oduk ke esit esie abañã ufañ N̄wed Abasi ekeded, enye ekeme ndiduok ofuri mbuotidem emi enye enyenede ke ufañ N̄wed Abasi eken. N̄wed Abasi emi ekekabarede esin ke ikọ mbakara emi ekotde edian edidem James edi andifon n̄kan, enye ke nnyin inyũ inyene akakan idorenyin ndida nnyin usuñ ke isọ̀n tutu isim Obio-ubọ̀n. Ke otu mmọ emi ekekabarede N̄wed Abasi emi efiokde nte Revised Standard Version, ekese ekedi mmọ emi enyenede eyighe ebaña Jesus nte Eyen Abasi, ndien nnyin imọfiok ite ke utọ eyighe oro idaha owo ika Heaven, edi eyeberi usuñ Heaven ke nsinsi abaha utọ owo oro. Jesus edi Usuñ, ndien edieke nnyin mikemeke ndikut Enye, nso idorenyin erinyaña ke nnyin inyene? Mmọ emi ekañde edisana emana Christ mme idaha Esie nte Abasi ke eyo emi eyetọ̀nọ̀ edọ̀n enọ Enye usen kiet enyũ eyarade Enye, edi idaha oro ini erinyaña eyebe. Mfin edi usen erinyaña, eti ini erinyime edi emi.

Mme Anditiene-Christ Nte Uńwana

Owo-mbet ọ̀dọ̀họ̀ ete: “Ke erinam kpukpru n̄kpọ etre nsuk-uyo ye eneni”. Emi eyewut ete ke anditiene-Christ enyene ndidi owo uko; enye enyene ndinam me n̄kpọ, idighe ndidemere me ndiyom utok, edi enye ada ke se idide akpanikọ. Nditie ifu-ifu, mme nditre ndiyak uńwana ayama mbak ukọ̀bọ̀ edidahada, edi edisik idaha oto ke ndik. Nte n̄kan-n̄kuk edehede onyũ ọ̀diokde nte n̄ko ke akwa udọ̀n odu ndinyene uńwana. Ke inamde mme item emi edude ke ukpẹp-n̄kpọ emi nnyin iyedi mme uńwana emi eyamade ke ekim emi akande nnyin okuk man “ekunyene ubiom-ikpe, ekunyũ enyene ndudue, edi edi nditọ Abasi eke enanade ndo ke ufot n̄kwakwaña ye idiok emana; emi m̄bufo ekeyeyama ke otu mmọ nte ntantafion ke ererimbot”. Edieke ikenyenede ndidip idem nnyin ke edem akamba ibibene man mme idiok-n̄kpọ eke edude ke ererimbot okusabare nnyin, nso idorenyin ke ererimbot ekpenyene ndikut uńwana Eti-mbuk oto ke nnyin? Jesus ama ọ̀kpọ̀n nnyin man ika iso inam utom tutu Enye afiak edi ke isọ̀n. Enye ama aka ke Heaven, ndien ekpọ̀n nnyin mi ete iyama inọ Enye. Ke ini Enye okodude ke isọ̀n Enye ama anam ańwaña ete ke Imọ idi Uńwana ererimbot, ke emi Enye odu ke ubok nnasia Ete, nnyin idi mme uńwana Esie emi iyamade ke ererimbot.

Ediwak owo ebiat ikọ n̄tiense mmọ enyũ esobo ukpọ̀n mmọ ke adañemi Abasi ama akada mmọ anam utom. Mmọ ikọbuotke idem mmọ ke ima Abasi, ikonyũ inamke item emi odude ke N̄wed Esie. Mmọ ema esuk uyo, enam ikọ enyũ etok utok ebiat mme ikọ emi Abasi eketiñde ọ̀nọ̀ mmọ. Nnyin imenyene ọ̀yọ̀họ̀ ifet ndida ifiok nnyin mmek se imade, imonyũ inyene odudu ke ofuri eyo uwem nnyin ndimek se imade. Edieke nnyin imekde ndinam item Ọ̀bọ̀n, Enye eyenam nnyin idọ̀diọ̀n iyama tutu osim akpatre.

Edoñ Mme Isuñ-Utom

Paul emi ema ekese ke ñkpokobi ke Rome, ikekemeke ndika ke otọ mme Anditiene Christ emi enye akamade eti eti. Enye ama odon Timothy ye Epaphroditus. Mmọ ema ewut idem nte mbon akpaniko. Mmọ ema enwam Paul ke ndibiom mbiomo utom Eti-mbuk ke mme usen oro. Ke idem eyo eset oro Paul okodoho ete ke imo inyeneke owo efen eke adade ye imo, “Koro kpukpru owo ke eyoyom ñkpọ idem mmọ, idighe

ñkpọ Jesus Christ”. Nso akwa utom odoro mme Anditiene Christ ke afara ndisoño nda nnyuñ nnam akpaniko nno Obon. Edieke mme owo ekpude, Abasi inyeneke usuñ uboho efen. Andikot nwed emi, edieke enye edide Anditiene Christ, akpakam ada item emi esin ke esit esie man enye ekeme ndiyama nte unwana ke ererimbot. Ndien ama edi afo emi munyeneke erinyaña, mme utibe ikọ owo mbet Paul emi akpakam anam afo okop biñ ke esit. “Ofon on mmọ eke ekopde biñ ye nsat-iton edinen ido koro mmọ eyeyuhọ” (Matthew 5:6).

MME MBUME

- 1 Eketie didie Paul ke idem ke ini enye eketide mbon Philippi?
- 2 Enye okodoho ete ke nneme ye edu uwem mmọ enyene ndidi nsọ?
- 3 Nso oruk esit ke enye okoyom mmọ enyene?
- 4 Nso ke enye okodoho ke Christ akanam onọ mmọ?
- 5 Nso ke enye eketiñ abañ ndituak-ibuot nno Christ?
- 6 Mmọ ekenyene ndidu uwem didie man mmọ ekeme ndidi unwana ererimbot?
- 7 Anie ke Paul okoyom ndino esok mmọ?
- 8 Nso ke enye eketiñ abañ ndinwam mme anam utom Eti-mbuk ke ini oro?
- 9 Nso ikedi nta emi esit okodobide Epaphroditus?
- 10 Didie ke Timothy akanam utom ye Paul ke Eti-mbuk?